

2. Вітлінський В. В. Економічний ризик та методи його вимірювання: підручник / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний, О. Д. Шарапов – К. : КНЕУ, 2000. –354 с.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇН

Чебанова В. П., аспірант, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Для того щоб розглянути вплив міжнародної міграції на економічну безпеку країн, слід урахувати, що у міграційних потоках виділяється міжнародна імміграція і еміграція, а також внутрішня міграція. Вплив оцінюється з точки зору потенційних загроз економічній безпеці країни.

Міграція населення це складний соціальний процес, який впливає на ступінь розвитку суспільства. Уся країни світу залучений в міграційні процеси, що демонструє масштаби даного феномена. Міграція одночасно впливає на безліч факторів життя суспільства, на економічну демографічну, соціальну, політичну та інші сторони. Вплив міграції на економіку та суспільство неоднозначно, оскільки є так позитивні так і негативні сторони, тому міграційні процеси вимагає постійного вивчення [1].

Трудова імміграція сприяє зростанню чисельності населення; покриває дефіцит робочої сили; поповнює місцевий і федеральний бюджет. Однак в той же час, зміни в національній структурі населення можуть створювати напругу на ринку праці і загострювати соціальну напруженість, що впливає на економічну безпеку держави [2, 3].

Спочатку міжнародні оцінки зводилися до того, що мігранти допоможуть врегулювати проблему нестачі трудових ресурсів і домогтися підвищення темпів економічного зростання. Однак за останні три десятиліття населення планети у віці 60 років і старше подвоїлася, до 2050 року його частка збільшиться ще вдвічі. Наприклад, в Німеччині без урахування фактору біженців працездатне населення до 2050 року зменшилася б на 8,7 млн. осіб. Для розвинених країн ця проблема більш актуальна, ніж для економік, що розвиваються. Кількість літніх людей в них уже перевищила чисельність неповнолітніх. Очікується, що до 2050 року пенсіонерів у США, Західній Європі та Японії буде проживати в два рази більше, ніж молодих громадян. Політика покриття дефіциту робочої сили мігрантами на сьогоднішній день призвела до того, що в основних країнах імміграції прийшли жителі складають 5-20% населення і 10-25% його економічно активної частини.

Згідно з даними звіту Міжнародного валютного фонду - ВВП Німеччини збільшиться на 0,3% в 2016 році. У найближчому майбутньому таке зростання, на думку МВФ, буде викликаний витратами на соціальне забезпечення, які стануть більше на 0,09-0,13% в 2016-2017 роках в основному за рахунок виплат і соціальної допомоги біженцям [4].

Міграція проте впливає на економіку неоднозначно. Оздоровлення і прискорення економіки за рахунок мігрантів залежить від того, наскільки успішно нові трудові ресурси інтегруються в суспільство і здатні відмовитися від державного фінансування. У місцях зосередження іммігрантів на сферу соціальних послуг та виплат чиниться сильний тиск, пов'язаний з необхідністю шкільного навчання, медичного обслуговування та соціального забезпечення малозабезпечених сімей іммігрантів, яке не компенсується ними. Дослідження 2013 року "Економічний вплив імміграції в країнах ОЕСР" показало, що в розвинених європейських країнах, а також в Австралії, Канаді та США, її позитивний вплив близько до нуля, або в кращому випадку становить 0,5% від ВВП. У дослідженні аналізувалася міграція останніх 50 років. Її вплив найбільше помітно в Швейцарії і Люксембурзі, де іммігранти забезпечують чистий прибуток в обсязі 2% від ВВП. У дослідженні говорилося, що хоча мігранти і не вносять істотного внеску в бюджет країни, вони не є тягарем для неї. У документі зазначалося, що в більшості країн мігранти виплачують у вигляді податків і соціальних внесків суми більші, ніж отримують у вигляді пільг. Правда, оскільки зарплати мігрантів менше зарплат місцевих працівників, рівень відрахувань до бюджету, відповідно, теж менше. Широке залучення низько кваліфікованих мігрантів в ті чи інші галузі може знижувати показники продуктивності праці. Хоча низькооплачувані іммігранти можуть економити фінансові ресурси роботодавців, але в деяких випадках це уповільнює модернізацію виробництва. Проте використання дешевої праці іноземців лежить в основі функціонування цілого ряду галузей економіки розвинених країн. Наприклад, в Бельгії іммігранти складають половину всіх працівників гірничодобувної галузі, в Швейцарії - 40% будівельних робітників, в США - 70% зайнятих в аграрному секторі [5].

Як ми бачимо міграція неоднозначно впливає на економічну безпеку країн. З одного боку вона допомагає вирішити проблему нестачі робочої сили с низьким рівнем кваліфікації, з іншого боку вона впливає на рівень безробіття серед місцевого населення, який становиться вище. Також із-за міграції існує великий відтік капіталу, тому як мігранти посилають частину свого доходу своїм сім'ям до країн свого походження. Таким чином для забезпечення належного рівня економічної безпеки держави необхідна грамотна міграційна політика. Однак, незважаючи на масштаби міграційних потоків, сучасна наука не має єдиної концепції міграційної політики, тому що аналіз розмірів і тенденцій міжнародної міграції ускладнений недосконалістю збору інформації, оскільки значна кількість мігрантів - або нелегальні, або з екстремальних зон (екологічних катастроф, збройних конфліктів, міжетнічної напруженості).

Список використаних джерел:

1. Богомолов, В.А. Введение в специальность "Экономическая безопасность": Учебное пособие / В.А. Богомолов. - М.: ЮНИТИ, 2015. - 279 с.
2. Криворотов, В.В. Экономическая безопасность государства и регионов: Учебное пособие / В.В. Криворотов, А.В. Калина. - М.: ЮНИТИ, 2015. - 351 с.
3. Мазин А. Теоретические аспекты миграции населения // Народонаселение. – М. :

Економика, 2012. – №1. – С. 146-149.

4. Recommendations on Statistics of International Migration [Електронний ресурс] // United Nations, New York. – 1998. – Режим доступу : <http://www.armstat.am/file/doc/99475948.pdf>.

5. Worldmigrationreport 2015. [Електронний ресурс] // InternationalOrganizationforMigration (IOM), 2013.– 220 p. – Режим доступу:<https://www.iom.int/world-migration-report-2015>

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

*Кондратенко Н. О., д-р. екон. наук, Шевцова М. П., магістр, Харківський
національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова*

Нові задачі управління, поява яких обумовлена змінами зовнішнього середовища, вже не можна вирішувати спираючись на попередній досвід. Складність та новизна задач управління, несвоєчасна реакція керівництва на зміни підвищує вірогідність появи кризових явищ на підприємстві. Ситуація, що склалася змушує керівників вітчизняних підприємств шукати і застосовувати нові інструменти і методи управління антикризового характеру. Сьогодні, управління підприємством повинно бути в певній мірі завжди антикризовим, адже за умов економічної нестабільності ризик виникнення кризових явищ існує постійно. Отже, стає очевидним, що в нинішніх умовах господарювання підприємствам необхідно застосовувати антикризову систему управління, метою якої є недопущення кризових ситуацій і забезпечення стабільного положення підприємств за умов постійних змін в оточуючому середовищі. Антикризове управління для вітчизняних підприємств в умовах реформування економіки країни є реальним способом подолання кризових явищ і можливістю виходу на якісно новий рівень розвитку.

Термін «антикризове управління» з'явився в економічній літературі та в управлінській практиці порівняно недавно, хоча й зумів за досить короткий час зайняти міцну позицію в діловому світі. Передумовою появи антикризового управління у вітчизняній практиці стало реформування економіки країни у зв'язку з впровадженням ринкових методів господарювання. Неспроможність швидко адаптуватися до нових умов та ефективно вирішувати нові проблеми призвели до того, що більшість підприємств опинилися на межі банкрутства.

Здебільшого, як свідчить практика, проблеми виникають несподівано всупереч будь-яким сподіванням, вони ставлять нові задачі, які не відповідають набутому досвіду вітчизняних підприємств. При цьому невміння швидко застосувати відповідні контрзаходи призводить або до фінансового збитку і часткової втрати можливості одержання прибутку, або ж до повної втрати платоспроможності, тобто до банкрутства підприємства.

Симптомами кризи на підприємстві можуть бути як загострення фінансових проблем, так і конфлікти у діловій сфері. До факторів настання кризи можна віднести погіршення якості продукції, яка виготовляється, старіння виробничого